

การเสริมสร้างการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการให้คำปรึกษากลุ่ม

สุภารัตน์ พัฒนแหวน

นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อีเมล: suparat.ppat@gs.wu.ac.th

Received : August 5, 2021 Revised : October 4, 2021

Accepted : November 17, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น 2) เปรียบเทียบการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นก่อนและหลังการเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่ม 3) เปรียบเทียบการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของนักเรียนกลุ่มทดลองกับนักเรียนกลุ่มควบคุม กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 817 คน กลุ่มที่ 2 ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจงจากกลุ่มที่ 1 โดยพิจารณาจากนักเรียนที่มีคะแนนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา และสมัครใจเข้าร่วมโปรแกรม จำนวน 16 คน แล้วสุ่มอย่างง่าย เพื่อเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำนวนกลุ่มละ 8 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง 2) หลังการเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนสูงกว่าก่อนการให้คำปรึกษากลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) หลังการเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : การให้คำปรึกษากลุ่ม, การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม, นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ENHANCEMENT OF SOCIAL AND EMOTIONAL LEARNING OF SECONDARY STUDENTS THROUGH GROUP COUNSELING

Suparat Pattanaveaw

Graduate Student of Master of Education

(Guidance Psychology) Srinakharinwirot University

Email: suparat.ppat@g.swu.ac.th

Abstracts

The purposes of this research are 1) to study social and emotional learning of secondary students; 2) to compare social and emotional learning before and after participating in control group in group counseling. The samples in this study consisted of two group. 1) The first group consisted of eight hundred and seventeen of secondary students by simple random sampling and second group of sixteen students form first group. Meanwhile, the subjects in experimental group included of secondary students whose social and emotional learning scores the 25th percentile, established by purposive sampling and voluntarily to participate in the group counseling. The research results were as follows 1)The social and emotional learning of secondary students as a whole was at the medium level and each dimensionof social and emotional learning of secondary students were at medium level2) The social and emotional learning of the experimental group after the experiment was and higher than before the experiment at a significantly increased level of .013) The social and emotional learning of the experimental group after the experiment was higher than the control group were significantly higher at a level of .01

Keywords: Group Counseling, Social and Emotional Learning, Secondary Students

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีความมุ่งหมายและหลักการว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจสติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขและยึดหลักแนวทางการจัดการศึกษาว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนได้ ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด การจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามศักยภาพ ให้สอดคล้องกับความสามารถ และความถนัด โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลฝึกทักษะการคิด การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์วิธีการต่างๆ มารับมือในแก้ไขปัญหามาโดยเรียนรู้จากประสบการณ์จริง หากเด็กในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีการพัฒนาและการส่งเสริม ให้สามารถมีทักษะชีวิตของตนเอง มีความภูมิใจในตนเอง เห็นคุณค่าในตนเอง เพื่อเป็นการเตรียมเด็กในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้สามารถดำรงชีวิตได้โดยมีความสุขความสำเร็จ ตลอดจนป้องกันและแก้ไขปัญหาอันเกิดขึ้นในชีวิตท่ามกลางสังคมอันมีความสลับซับซ้อนสับสนของสภาพสังคมปัจจุบัน เนื่องจากนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจัดอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นเป็นช่วงที่มีพัฒนาการด้านสังคมที่สำคัญอย่างยิ่ง เด็กในวัยนี้ต้องการความเป็นอิสระ อยากทำอะไรตามใจตนเอง เป็นวัยแห่งการค้นหาเอกลักษณ์เฉพาะตนเลียนแบบบุคคลในอุดมคติ วัยแห่งการเข้าร่วมกลุ่มและต้องการการยอมรับจากสมาชิกกลุ่ม และยังขาดทักษะในการดำเนินชีวิตของตนเอง ต้องมีการได้รับการพัฒนาเพื่อจะได้เติบโตขึ้นเป็นคนที่มีมั่นใจในตนเองรู้ว่าตนมีสมรรถภาพด้านใด ยอมรับข้อด้อยของตน และพร้อมที่จะพัฒนาตนเองเมื่อมีปัญหาอุปสรรค ตรงตามความมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม (Social and Emotional Learning) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมอย่างเหมาะสมตามหลักพัฒนาการทางอารมณ์และสังคมของมนุษย์ โดยมีองค์การความร่วมมือเพื่อการเรียนรู้ทางวิชาการ อารมณ์ และสังคม (Collaborative for Academic Social and Emotional Learning CASEL, 2018) ได้ศึกษารูปแบบการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้านที่สำคัญ ได้แก่ ด้านการตระหนักรู้ตนเอง ด้านการจัดการตนเอง ด้านการตระหนักรู้สังคม ด้านการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ และด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพ ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ รับรู้ ด้านความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่เกิดขึ้นของตนและผู้อื่นได้ สามารถควบคุมอารมณ์จากการกระทำรวมถึงการแสดงออกทางพฤติกรรมทั้งภายในและภายนอกของตนให้แสดงออกได้อย่างเหมาะสม สามารถตัดสินใจ และรับผิดชอบต่อสิ่งที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการกระทำของตน รวมทั้งสามารถสื่อสารกับผู้อื่นและมีการสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

จากการที่ผู้วิจัยได้สำรวจข้อมูลเบื้องต้นจากการสัมภาษณ์ครูประจำชั้น และการสังเกตนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นทำให้ทราบว่า มีนักเรียนจำนวนไม่น้อยที่ประสบปัญหาด้านอารมณ์และการปรับตัวอย่างมากเมื่อต้องอยู่ร่วมกันกับกลุ่มเพื่อน โดยมีพฤติกรรมที่เห็นได้ในลักษณะที่แตกต่างและหลากหลาย เนื่องจากนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นมีการเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์อย่างรวดเร็ว เมื่อมีความขัดแย้งหรือไม่เข้าใจระหว่างกัน อารมณ์จะปั่นป่วน หงุดหงิดง่าย วู่วาม เครียดง่าย โกรธง่าย อารมณ์ที่ไม่ดีเหล่านี้ อาจทำให้เกิดพฤติกรรมเกรี้ยวกราด มีผลต่อการเรียนและการดำเนินชีวิต นักเรียนวัยรุ่นบางคนยังขาดการควบคุมอารมณ์ที่เหมาะสม แสดงออกด้วยการพูดจาเสียดสีหรือด่าว่าด้วยถ้อยคำที่รุนแรง มี

พฤติกรรมการเล่นวาทะบ่อยครั้ง หนีเรียน และต่อต้านสังคม นอกจากการมีอารมณ์รุนแรงแล้ว นักเรียนวัยรุ่นยังอ่อนไหวได้ง่าย ระดับของอารมณ์ไม่ค่อยคงที่ เมื่อผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นักเรียน พบว่า บางครั้งนักเรียนมักเกิดความรู้สึกหงุดหงิดโดยไม่ทราบสาเหตุ เมื่อรู้สึกโมโหมักจะใช้ถ้อยคำที่รุนแรง มักทะเลาะกับเพื่อนด้วยเรื่องเพียงเล็กน้อยและไม่สนใจว่าผลที่ตามมาจะเป็นอย่างไร นักเรียนวัยรุ่นจะตัดสินใจตามอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนเป็นส่วนใหญ่ สะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกของวัยรุ่นที่ต้องการการยอมรับจากบุคคลอื่น และโดยเฉพาะกับเพื่อนซึ่งสำหรับวัยรุ่นแล้วกลุ่มเพื่อนถือว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญยิ่ง บางรายต้องการให้เพื่อนยอมรับอย่างมากจนถึงขั้นยอมทำผิดกฎระเบียบวินัยของโรงเรียน เพื่อไม่ให้ตนเองรู้สึกแปลกแยกหรือแตกต่างจากกลุ่ม

ผลจากการสัมภาษณ์นักเรียนสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ครูประจำชั้น ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากที่นักเรียนควรได้รับการประดับประดา แนะนำ ช่วยเหลือให้มีแนวทางที่ถูกต้องและมีการปรับตัวที่ดี ผู้วิจัยจึงนำกระบวนการให้คำปรึกษากลุ่ม (Group Counseling) มาใช้เป็นเครื่องมือ เพื่อช่วยให้วัยรุ่นทำความเข้าใจกับตนเองตามความเป็นจริง ทั้งในด้านความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมซึ่งเกิดขึ้นและเป็นผลของกันและกัน สามารถมองเห็นตนเองได้ชัดเจนขึ้น รู้จักตนเองและผู้อื่นมากขึ้น รับรู้บทบาทของตนเอง สามารถปรับตนเองและพัฒนาตนเอง ให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งเป็นกระบวนการระหว่างบุคคลที่มุ่งเน้นความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรม ด้วยการตระหนักรู้ เพื่อแก้ไขปัญหามาชิกกลุ่มเป็นผู้กำหนดประเด็นปัญหาและเป้าหมายด้วยตนเอง เมื่อสมาชิกต้องเผชิญกับสภาวะวิกฤติความขัดแย้ง หรือ พฤติกรรมพ่ายแพ้ตนเอง การให้คำปรึกษากลุ่มมุ่งจัดสรรบรรยากาศของความไว้วางใจ ด้วยความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและให้การสนับสนุน เพื่อให้สมาชิกสามารถมีส่วนร่วมสำรวจประเด็นที่เกี่ยวข้อง และสามารถพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหาต่างๆ คอเรีย (Corey, 2008)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการเสริมสร้างการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโดยการให้คำปรึกษากลุ่ม ซึ่งกระบวนการให้คำปรึกษากลุ่มจะช่วยสร้างบรรยากาศของความเข้าใจการยอมรับ และสัมพันธภาพที่อบอุ่นมีแนวทางให้นักเรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเอง จนเกิดการยอมรับตนเองและผู้อื่น รวมถึงการปรับตัวกับสภาพแวดล้อมในสังคมได้มากขึ้น สามารถจัดการกับอารมณ์ด้านลบที่เกิดขึ้นกับตัวเองมีแนวทางการปรับตัวทางอารมณ์ที่เหมาะสม และสามารถนำมาใช้ให้เกิดประสิทธิผลกับตนเองได้ โดยผลที่ได้จากการศึกษาทั้งหมดนี้ จะเป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปปรับใช้ให้คำปรึกษากลุ่มแก่บุคคลอื่นๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันได้ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อเปรียบเทียบการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ก่อนและหลังการเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่ม
3. เพื่อเปรียบเทียบการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ของนักเรียนกลุ่มทดลองกับนักเรียนกลุ่มควบคุม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา สุวินทวงศ์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำนวน 817 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา สุวินทวงศ์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 16 คนที่มีคะแนนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมเฉลี่ยตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา มีความสนใจและความสะดวกในการเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มได้ตลอดช่วงของการให้คำปรึกษากลุ่ม ที่ได้รับการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และสุ่มอย่างง่ายแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน ตามเกณฑ์การกำหนดขนาดของสมาชิกกลุ่มในการให้คำปรึกษากลุ่มซึ่งเป็นแนวคิดของคอร์เรย์ (Corey, 2006)

2. แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental design) ดำเนินการทดลองตามแผนการทดลองแบบมีกลุ่มควบคุม วัดผลก่อนและหลังทดลอง รูปแบบ Pretest Posttest Control Group Design (พิชิต ฤทธิ์เจริญ, 2559)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น หากคุณภาพเครื่องมือขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญทางการให้คำปรึกษากลุ่ม จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของการวิจัยกับเนื้อหา วิธีการ เพื่อนำข้อผิดพลาดมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป จากนั้นนำโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบวัดแบบวัดการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยหากคุณภาพของเครื่องมือ ตรวจสอบเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 คัดเลือกข้อคำถามเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.24 - 0.69 และมีความเชื่อมั่นความสอดคล้องภายในที่ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95

4. การดำเนินการวิจัย

4.1 ผู้วิจัยนำแบบวัดการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ฉบับที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ไปทดสอบกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา สุวินทวงศ์ จำนวน 817 คน ตอบแบบวัดการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมาตรวจให้คะแนน นักเรียนที่มีคะแนนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมเฉลี่ยตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา และนำมาวิเคราะห์ผลทางสถิติ หลังจากนั้นผู้วิจัยนัดสัมภาษณ์เพื่อสอบถามความสนใจ ความสะดวกในการเข้าร่วมการให้คำปรึกษา จำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน และผู้วิจัยได้ทำการเก็บคะแนนทั้งก่อนการทดลอง (Pretest) และหลังการทดลอง (Posttest)

4.2 ผู้วิจัยได้ทำการทดลองโดยทำการให้คำปรึกษากลุ่มในกลุ่มทดลอง จำนวน 10 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง หลังการทดลอง ผู้วิจัยได้ให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตอบแบบวัดการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหลังการทดลองอีกครั้ง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์คะแนนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 วิเคราะห์ผลของการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้การวิเคราะห์ t-test dependent เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบก่อนและหลังการเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มทดลอง และวิเคราะห์โดยใช้สถิติ t-test Independent เพื่อการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในภาพรวมและรายด้าน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (n = 817)

การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การตระหนักรู้ตนเอง	3.04	0.66	ปานกลาง
2. การจัดการตนเอง	2.96	0.65	ปานกลาง
3. การตระหนักรู้ทางสังคม	3.29	0.72	ปานกลาง
4. การตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ	3.16	0.70	ปานกลาง
5. การสร้างสัมพันธภาพ	3.12	0.68	ปานกลาง
รวม	3.11	0.68	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย พบว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามีค่าเฉลี่ย และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ภาพรวมของการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมทุกด้าน 3.11 และคะแนนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.68 ซึ่งแปลได้ว่าในภาพรวมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษาก่อนและหลังเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่ม ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษาก่อนและหลังการเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่ม

การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม	ก่อนทดลอง (n=8)		หลังทดลอง (n=8)		MD	t	p-value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
1. การตระหนักรู้ตนเอง	2.76	0.60	4.19	0.34	1.43	5.32**	.00
2. การจัดการตนเอง	2.84	0.58	3.79	0.28	0.95	4.46**	.00
3. การตระหนักรู้ทางสังคม	2.83	0.31	4.05	0.64	1.22	4.37**	.00
4. การตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ	2.53	0.42	3.96	0.55	1.43	4.73**	.00
5. การสร้างสัมพันธภาพ	2.91	0.40	4.18	0.60	1.27	4.23**	.00
รวม	2.77	0.46	4.03	0.48	1.26	6.64**	.00

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 หลังการให้คำปรึกษากลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกับองค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน ต่างสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่างของการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม	กลุ่มทดลอง หลังทดลอง (n=8)		กลุ่มควบคุม หลังทดลอง (n=8)		t	p-value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การตระหนักรู้ตนเอง	4.19	0.34	2.86	0.38	7.36**	.00
2. การจัดการตนเอง	3.79	0.28	2.73	0.43	5.82**	.00
3. การตระหนักรู้ทางสังคม	4.05	0.64	2.61	0.38	5.44**	.00
4. การตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ	3.96	0.55	2.88	0.89	2.92**	.01
5. การสร้างสัมพันธภาพ	4.18	0.60	2.90	0.52	4.55**	.00
รวม	4.03	0.48	2.80	0.52	6.45**	.00

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 หลังการให้คำปรึกษากลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มมีคะแนนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกับองค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน ต่างมีคะแนนสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

สรุปและอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในภาพรวมและรายองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น ซึ่งอยู่ในช่วงอายุ 13 หรือ 14 ปี – 17 ปี เป็นวัยที่เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการแสดงออกทางอารมณ์ ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย และอีกส่วนหนึ่งเนื่องมาจากองค์ประกอบทางสังคมอื่นๆ เช่น การเลี้ยงดูจากคนในครอบครัว และจากสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ประณต คำนิม (2549) ได้กล่าวว่า เมื่อเด็กเข้าสู่ช่วงวัยรุ่น จะเกิดการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย พฤติกรรม ทัศนคติ และค่านิยม โดยการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวในช่วงแรกเป็นไปอย่างรวดเร็วมาก มักมีอารมณ์รุนแรงและมีความตึงเครียดทางอารมณ์สูง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศิริกุล อิศรานุรักษ์ (2543) ได้ทำการศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา สัมพันธภาพในครอบครัวกับการเห็นคุณค่าตนเองของวัยรุ่น พบว่า จุดเริ่มต้นของการพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคมของเด็กวัยกลาง คือการค้นหาความรู้สึกการมีคุณค่าในตนเอง รวมทั้งการได้รับการสนับสนุนจากบุคคลรอบข้างที่มีความหมายต่อตัวเอง ดังนั้นการตอบสนองความต้องการของเด็กที่ไม่เหมาะสม หรือการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมจะนำไปสู่พัฒนาการด้านอารมณ์และสังคมที่ไม่สมบูรณ์ ขาดการควบคุมอารมณ์ ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา จากแนวคิดที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่านักเรียนในกลุ่มวัยรุ่นจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ผ่านกระบวนการสร้างประสบการณ์ต่อการพัฒนาทักษะด้านอารมณ์ การแสดงออกและการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ วิทวัฒน์ ขัตติยะมาน (2549) ที่กล่าวไว้ว่า การที่นักเรียนได้เรียนรู้ และมีประสบการณ์จริงที่หลากหลาย ย่อมทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริงก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนความคิด ความรู้สึก เกิดการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เหมาะสม

5.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นก่อนและหลังการเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่ม จากความมุ่งหมายของการวิจัยข้อที่ 2 พบว่าหลังจากนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน ทั้ง 5 ด้าน มีคะแนนสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลจากการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มสามารถเสริมสร้างการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นได้ ทั้งนี้ เพราะว่าการเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่ม เป็นกระบวนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้แก่ นักเรียน ช่วยทำให้นักเรียนได้สำรวจ และตระหนักถึงความต้องการของตนเอง เข้าใจอารมณ์ที่เกิดขึ้นของตนเอง สามารถจัดการอารมณ์ และควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ สามารถบอกได้ถึงแนวทางเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของตน ทั้งยังสามารถประเมินตนเองได้ว่าการกระทำของตนเองนั้นสามารถส่งผลไปถึงเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้หรือไม่ และยังสามารถรวมกันวางแผนในการพัฒนาตนเองได้ ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนแต่ละคนได้มีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น การให้ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ซึ่งกันและกัน รวมถึงการสร้างข้อตกลงในการทำตามแผนการที่ตนเองได้วางไว้ หลังจากการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

5.3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของนักเรียนกลุ่มทดลองกับนักเรียนกลุ่มควบคุม จากความมุ่งหมายของการวิจัยข้อที่ 3 พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มในระยะหลังการทดลองมีคะแนนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสูงกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านทั้ง 5 ด้าน จะเห็นได้ว่าการที่นักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากการเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นกระบวนการที่ผู้วิจัยจะสนับสนุน เอื้ออำนวย ชี้แนะ ให้ข้อมูลเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ระบายอารมณ์ ความคิด ความรู้สึก และเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน มีการเปลี่ยนแปลงความคิด อารมณ์และพฤติกรรมภายใต้บรรยากาศที่อบอุ่น ปลอดภัย ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ทำให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นกลุ่มทดลองเกิดการพัฒนาทางอารมณ์ และนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาคะแนนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นกลุ่มควบคุม พบว่ามีคะแนนน้อยกว่ากลุ่มทดลองในระยะหลังการทดลอง จึงสามารถกล่าวได้ว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแต่ได้รับการเรียนการสอนตามปกติ มีคะแนนเฉลี่ยการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมต่ำกว่ากลุ่มทดลอง จึงเห็นได้ว่าหากปล่อยให้เด็กเรียนในช่วงวัยรุ่น (13 - 15 ปี) ต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อความคิด ความรู้สึก และการกระทำ โดยไม่ได้รับการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม จะทำให้การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมต่ำลงได้ ซึ่งแตกต่างจากนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มมีคะแนนเฉลี่ยการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นกลุ่มควบคุม เนื่องจากมีการจัดสถานการณ์เรียนรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมด้วยการใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่ม การให้คำปรึกษากลุ่มซึ่งสามารถพัฒนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการตระหนักรู้ตนเอง การจัดการตนเอง การตระหนักรู้ทางสังคม การตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ และการสร้างสัมพันธ์ภาพ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นกลุ่มทดลอง จึงสามารถพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมและนำไปสู่การมีการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมเพิ่มขึ้น ทำให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นกลุ่มทดลองมีคะแนนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสูงกว่ากลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลอง การให้คำปรึกษากลุ่มจึงสามารถพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นได้ จากการศึกษาของ กรณิการ์ กำธร (2557) ที่ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นที่มีอายุใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยศึกษาในครั้งนี้ พบว่า หลังจากนักเรียนเข้าร่วมการใช้โปรแกรมพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม นักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมการใช้โปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นกระบวนการให้คำปรึกษากลุ่มสามารถพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นกลุ่มทดลองได้ เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ทำให้เด็กได้มีโอกาสค้นพบความต้องการของตนเองและสามารถนำมาพัฒนาตนเองได้ นอกจากนี้จากการศึกษาผลของ รังสิริศม์ นิลรัตน์ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4-6 ซึ่งศึกษาในเด็กระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอุบลรัตน์

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า หลังจากได้รับการสอนโดยใช้โปรแกรมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม กลุ่มทดลองมีระดับของการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสูงกว่าก่อนได้รับการสอนและสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการสอนด้วยโปรแกรมนี้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยรายละเอียดของการให้คำปรึกษาที่นำมาใช้ในการประยุกต์ในการเสริมสร้างการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม มีดังต่อไปนี้

5.3.1 ด้านการตระหนักรู้ตนเอง ผู้วิจัยเลือกใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์ โดยใช้เทคนิคคิด-รู้สึก เพื่อให้นักเรียนรับรู้และเข้าใจอารมณ์ ความคิด ความรู้สึกของตนเอง สามารถแสดงออกได้อย่างเหมาะสม และรับผิดชอบต่อความรู้สึก ความคิดและการกระทำของตน โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาชิต ทิมสสิต และจุฑามาศ แหนจอน (2560) ได้นำทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์ มาใช้ในการพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเอง ผลการวิจัยพบว่า มีคะแนนเฉลี่ยการตระหนักรู้ในตนเองในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3.2 ด้านการจัดการตนเอง ผู้วิจัยเลือกใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบการรู้คิด-พฤติกรรม โดยใช้เทคนิค การสอน การฝึกซ้อมพฤติกรรม และเทคนิคการให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อให้นักเรียนอธิบายถึงวิธีจัดการความเครียดและการควบคุมการแสดงออกทางอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งสามารถตั้งเป้าหมายของการทำงานและดำเนินการให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สินีนาฏ สุทิน และคณะ (2548) ได้นำทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมมาใช้ในการพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเอง ผลการวิจัยพบว่า หลังการให้คำปรึกษากลุ่มนักเรียนมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเรียนรู้สูงขึ้นกว่าก่อนการให้คำปรึกษากลุ่ม

5.3.3 ด้านการตระหนักรู้ทางสังคม ผู้วิจัยเลือกใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง โดยเพื่อให้ นักเรียนอธิบายถึงสาเหตุและผลของอารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่น เคารพและตระหนักถึงความเหมือนและความต่างระหว่างบุคคลและสังคม ตลอดจนระดับถึงผลประโยชน์ของสังคมส่วนรวมได้ โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญณณันท์ นันตะวงษ์ (2554) ได้นำทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลางมาใช้ในการพัฒนาทักษะการจัดการอารมณ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า หลังการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงตามแนวทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง นักเรียนมีค่าเฉลี่ยการพัฒนาทักษะการจัดการอารมณ์สูงขึ้น

5.3.4 ด้านการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ ผู้วิจัยเลือกใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบแอตเลอร์ โดยใช้เทคนิคการระลึกความทรงจำในวัยเด็ก และเทคนิคการให้กำลังใจ และทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง โดยใช้เทคนิคเทคนิคการตั้งคำถาม และกระบวนการ WEDP เพื่อให้ นักเรียนยอมรับผลของการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์กับบุคคลในสังคม รู้จักแยกแยะปัญหา มีความพยายามในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยวิธีการอันหลากหลายด้วยการวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ นำข้อมูลความรู้ที่มีมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาโดยคำนึงถึงหลักศีลธรรม โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ คิม (Kim, 2006) ได้นำทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงมาใช้เพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบ ผลการวิจัยพบว่า

5.3.5 ด้านการสร้างสัมพันธภาพ ผู้วิจัยเลือกใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบการวิเคราะห์การสื่อสารสัมพันธ์ โดยใช้เทคนิคเทคนิคการอธิบาย และเทคนิคการยกตัวอย่างประกอบการอธิบาย เพื่อให้ นักเรียน

สร้างและสัมพันธ์ภาพรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสมให้ความร่วมมือในการทำงานสามารถขอและให้ความช่วยเหลือผู้อื่นรวมทั้งสามารถอธิบายวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคลโดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ศิริพร กลิ่นทอง, 2552) ได้นำทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบการวิเคราะห์สัมพันธภาพระหว่างบุคคลมาใช้เพื่อลดพฤติกรรมการติดเกมคอมพิวเตอร์ ผลการวิจัยพบว่า มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการติดเกมคอมพิวเตอร์ ระยะหลังการทดลองลดลงกว่าระยะก่อนการทดลอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากงานวิจัยพบว่าการเสริมสร้างการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นควรพัฒนาให้ครบทั้ง 5 ด้าน เนื่องจากทุกด้านมีความสำคัญที่จะสามารถพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ในกระบวนการ WDEP เมื่อนักเรียนสามารถปฏิบัติได้ตามแผนที่ได้วางไว้ควรใช้เทคนิคการเสริมแรงตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม เพื่อให้เกิดความคงทนของพฤติกรรมมากขึ้น

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียน มีคะแนนเฉลี่ยการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมแตกต่างกันออกไป ควรมีการเสริมสร้างการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมในแบบอื่น เช่น การให้คำปรึกษารายบุคคล การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว กลุ่มสัมพันธ์ เพื่อศึกษาว่าวิธีการดังกล่าวจะสามารถนำไปใช้เสริมสร้างการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมได้มากน้อยเพียงใด

2. ควรมีการติดตามผลการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่ม หลังจากจบการให้คำปรึกษากลุ่มไปแล้ว เพื่อศึกษาความคงทนของการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม

3. ควรนำการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไปทดลองกับนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ เช่น นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนในระดับชั้นอื่นต่อไป

บรรณานุกรม

- กรรณิการ์ กำธร. (2557). ผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง. (ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์)). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- กัญญณณันท์ นันตะวงษ์. (2554). ผลของการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวทฤษฎียุดบุคคลเป็นศูนย์กลางต่อการพัฒนาทักษะการจัดการอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเชียงยืน

- วิทยาคม จังหวัดมหาสารคาม.(วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา)).
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น
- ประณต คำนิม. (2549). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2559). เทคนิคการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาษิต ทิมสกลิต และจุฑามาศ แหนจอน. (2560). ผลการปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลต์ต่อการตระหนักรู้ในตนเองของสาวประเภทสอง. วารสารพยาบาลตำรวจ, 9(1), 157-158.
- รังสิริศม์ นิลรัตน์. (2553). การพัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4-6. (วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา)). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- วิวัฒน์ ชัตติยะมาน. (2549). การจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง. วารสารสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยทักษิณ, 5(1), 59-60.
- ศิริกุล อิศรานุรักษ์, นุชดา โรจนพรรณ, ชัยวัฒน์ วงศ์อาษา, ณัฐกมล ชาญสาธิตพร. (2543). รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา สัมพันธภาพในครอบครัว กับการเห็นคุณค่าตนเองของวัยรุ่น. วารสารกุมารเวชศาสตร์, 39(1), 30.
- ศิริพร กลิ่นทอง. (2552). การศึกษาและพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีพฤติกรรมติดเกมคอมพิวเตอร์ ด้วยการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีการวิเคราะห์สัมพันธภาพระหว่างบุคคล. (วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา)). มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา.
- สินีนาง สุทิน และคณะ. (2548). การให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาพฤติกรรม การเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศรีวิกรม์ กรุงเทพมหานคร. (สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว)). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- Collaborative for Academic Social and Emotional Learning CASEL. (2018). What is SEL? Retrieved from <https://casel.org/what-is-sel/>
- Corey. (2008). Theory and Practice of Group Counseling. 7th Brooks / Cole.
- Kim. (2006). The Effect of A bullying Prevention Program on Responsibility and Victimization of Bullied Children in Korea. In the International Journal of Reality Therapy, 1, 6. TH SarabunPSK 16 Point